

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Μάνος Καραγιάννης

ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΝΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ Νο28
Διεύθυνση σειράς: Μπάμπης Παπαδημητρίου

ΑΠΟΤΡΟΠΗ & ΑΜΥΝΑ

Επιμέλεια: Εύα Καλεύρα

© 2022, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Μάνος Καραγιάννης

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2022

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-615-3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Αντιστρατήγου Δημόκριτου Ζερβάκη.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1. Η μορφή του πολέμου τον 21ο αιώνα.....	19
Η φύση και τα επίπεδα διεξαγωγής του πολέμου.....	21
Η μεταβλητότητα του πολέμου.....	25
Η εμφάνιση νέων μορφών πολέμου.....	27
Ο ρωσικός υβριδικός πόλεμος στην Ουκρανία.....	32
2. Θεωρία και μεταθεωρία αποτροπής.....	36
Τα είδη της αποτροπής.....	39
Συμβατική αποτροπή και αξιοπιστία.....	43
Η αποτροπή μετά την Ουκρανία: προς ένα πέμπτο ρεύμα.....	48
3. Θεωρία και μεταθεωρία άμυνας.....	53
Άμυνα και επίθεση τον 20ό αιώνα.....	55
Δόγματα επιθετικής άμυνας.....	61
Άμυνα και επίθεση τον 21ο αιώνα.....	66
Διδάγματα από τον πόλεμο στην Ουκρανία.....	67
4. Ελληνική αποτροπή και άμυνα τον 21ο αιώνα.....	71
Η τουρκική στρατιωτική απειλή.....	73
Το παρόν της ελληνικής αποτροπής και άμυνας.....	75
Μια νέα φιλοσοφία για την αποτροπή.....	81
Μια νέα φιλοσοφία για την άμυνα.....	84
ΕΠΙΜΕΤΡΟ.....	87
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.....	91
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΟΡΩΝ.....	101
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	105

*Στον Παναγιώτη Κονδύλη
(1943-1998)*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

[...] εἰ δὲ μή, θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας
ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι
πολέμου ἄρχοντας ταύτη ἢ ἂν ὑφηγήσθε.
ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Ανατρέχοντας στη σύγχρονη ιστορία της, εύκολα διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα δεν υπήρξε αναθεωρητική δύναμη. Ποτέ δεν αμφισβήτησε το περιφερειακό status quo όπως αυτό διαμορφώθηκε κατά τον περασμένο αιώνα περίξ των συνόρων και εντός της γεωγραφικής περιοχής άμεσου ενδιαφέροντος και επιρροής της. Και ο λόγος τήρησης της συγκεκριμένης πολιτικής είναι διττός. Κατά πρώτον, έχει να κάνει με το μέγεθος, καθότι η Ελλάδα ως μικρομεσαία δύναμη, όπως ο συγγραφέας του ανά χείρας βιβλίου επισημαίνει στην εισαγωγή του, έχει μικρά περιθώρια ελιγμών όσον αφορά στις πολιτικές που ακολουθεί στη διεθνή πολιτική σκηνή. Κατά δεύτερον, σχετίζεται με την διά μέσου των αιώνων διαμόρφωση και σφυρηλάτηση από το ελληνικό έθνος συγκεκριμένης πολιτικής κουλτούρας ως δύναμης σταθερότητας και προαγωγής της ειρήνης και της ασφάλειας.

Συνεπώς η επιλογή του εξαίρετου καθηγητή, φίλου και συμφοιτητή πριν αρκετές δεκαετίες στο βροχερό Ηνωμένο Βασίλειο, Μάνου Καραγιάννη, να εκδώσει το εμπνευσμένο σύγγραμμα με θέμα την «Αποτροπή και Άμυνα» δεν μπορεί παρά να αξιολογηθεί ως λίαν εύστοχη και επίκαιρη. Ειδικά η πρώτη έννοια, αυτή της αποτροπής, αποτέλεσε διαχρονικά βασικό συστατικό στοιχείο, ή, εάν προτιμάτε, την κεντρική ιδέα, ή ακόμα καλύτερα την κύρια στόχευση της ελληνικής υψηλής στρατηγικής. Όπως πολύ εύστοχα διατυπώνει δε ο Colin Gray, και το συμμερίζομαι πλήρως, η αποτροπή δεν

αποτελεί αυτή καθ' εαυτήν μορφή υψηλής στρατηγικής, αλλά το επιθυμητό αποτέλεσμα αυτής.¹

Δεν κρίνεται σκόπιμο να αναλωθεί χώρος στον σύντομο αυτόν πρόλογο για να αναφερθώ σε εννοιολογική ανάλυση της στρατηγικής καθώς και των εννοιών της αποτροπής και της άμυνας. Άλλωστε αναπτύσσονται λίαν επιτυχημένα στα κεφάλαια του βιβλίου αυτού. Συνειδητά, λοιπόν, θα περιοριστώ σε μια ανάλυση στη βάση της σαρανταετούς και πλέον εμπειρικής ανάγνωσης και πρακτικής εφαρμογής της «Αποτροπής και Άμυνας», κυρίως της πρώτης, στο αμιγώς στρατιωτικό πεδίο.

Κατ' αρχάς, υιοθετώ –και ταυτόχρονα επιβεβαιώνω την εφαρμογή στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον– την αναφορά του συγγραφέα στην εισαγωγή του περί της ύπαρξης «γκρίζας ζώνης όπου εντάσσονται επιχειρήσεις που διεξάγονται πάνω από το κατώφλι της ειρήνης και κάτω από το κατώφλι του πολέμου». Η προσέγγιση αυτή έχει απόλυτη συνάφεια με το γεγονός ότι τα επίπεδα πολέμου δεν έχουν μεταξύ τους ξεκάθαρες διαχωριστικές γραμμές, ενώ και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις δεν ακολουθούν απαραίτητα γραμμικά πρότυπα διεξαγωγής. Εκτείνονται από τη σταθερή ειρηνική κατάσταση, όπου η επίδειξη ισχύος αποσκοπεί στην αποτροπή εκδήλωσης σύγκρουσης, ακολουθούμενη από την «ασταθή ειρηνική κατάσταση», έως και τον γενικευμένο πόλεμο, όπου οι πολεμικές επιχειρήσεις σκοπό έχουν την ολοκληρωτική νίκη επί του αντιπάλου. Παράλληλα, όπως εξαιρετικά αναλύεται παρακάτω, ο «υβριδικός πόλεμος» και η αποτελεσματική αντιμετώπιση όλου του φάσματος των υβριδικών δράσεων αποτελεί μια πραγματικότητα, η οποία επηρεάζει και τις επιλογές σε ό,τι αφορά στην άσκηση αξιόπιστης αποτροπής.

Επανερχόμενος στην έννοια της αποτροπής, θα ήθελα να αναφέρω ότι ένας από τους πλέον αγαπητούς σε εμένα ορισμούς της στρατηγικής είναι αυτός του Γάλλου στρατηγού André Beaufre, ο οποίος την περιγράφει «ως την τέχνη της δια-

λεκτικής δύο αντιθέτων θελήσεων που χρησιμοποιούν ισχύ για την επίλυση της διένεξής τους»,² ορισμός ο οποίος, αν και γενικός, οριοθετεί ευρύτερα και την έννοια της αποτροπής. Η αποτροπή δεν αφορά μόνο στη στρατιωτική ισχύ αλλά συνολικά σε όλους τους συντελεστές ισχύος ενός κράτους, και θα πρέπει να πείθει περί της βούλησης αξιοποίησής των, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι και ο αντίπαλος μπορεί να μην επιθυμεί ή να μην μπορεί να αποτραπεί.³ Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, όπως καταγράφει και ο συγγραφέας, θα πρέπει να οδηγήσει σε μια «συνολική επανεξέταση της στρατηγικής της αποτροπής».

Στο Κεφάλαιο 4 ο Μάνος Καραγιάννης προβάλλει τη δική του πρόταση για την ελληνική αποτροπή και άμυνα τον 21ο αιώνα. Χωρίς να υπεισέρχομαι στην ανάλυσή του, εξετάζοντας τη γεωστρατηγική της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου διαπιστώνεται ότι υπήρξε ένα κενό ισχύος, σημαντικό μέρος του οποίου έσπευσε, ως αναθεωρητική δύναμη, να συμπληρώσει η Τουρκία, προτάσσοντας μια επιθετική πολιτική με υβριδικές δράσεις. Η Άγκυρα εμπλέκεται σε όλες σχεδόν τις θερμές περιφερειακές συρράξεις (Λιβύη, Ιράκ, Συρία, Ναγκόρνο-Καραμπάχ), χωρίς ωστόσο να θεωρείται εμπόλεμη πλευρά. Διαπιστώνεται παράλληλα ότι, όπως και η Ρωσία, η Τουρκία ουσιαστικά έχει αντιστρέψει τη ρήση του Clausewitz, δηλαδή αντί «ο πόλεμος είναι απλώς συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα», αυτή ασκεί «την πολιτική ως συνέχεια της χρήσεως της στρατιωτικής της ισχύος».

Αντίθετα με την τουρκική αναθεωρητική πολιτική, στην ευρύτερη περιοχή, ειδικά μετά τις «Συμφωνίες του Αβραάμ», αλλά και με κίνητρο την κοινή αξιοποίηση των ενεργειακών αποθεμάτων, αναπτύσσεται ένα νέο παράδειγμα περιφερειακής ασφάλειας. Η Ελλάδα και η Κύπρος επιδίωξαν την περαιτέρω ενίσχυση των σχέσεων με ισχυρούς περιφερειακούς δρώντες, από την οποία όμως λείπει ή είναι αδύναμο το στοιχείο της αποτροπής. Είναι αυτονόητο ότι την αποτροπή πρέ-

πει να την εξασφαλίσεις ο ίδιος και είναι κοινοτοπία ότι δεν θα πολεμήσει άλλος για εμάς. Ωστόσο η διμερής και πολυμερής συνεργασία και τα τριμερή συν ένα σχήματα έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό ότι οι χώρες αυτές αποκλείουν τον πόλεμο μεταξύ τους,⁴ μοιράζονται κοινές ανησυχίες ασφαλείας (π.χ. τρομοκρατία, μετανάστευση, ενεργειακή ασφάλεια), ενώ αντιμετωπίζουν την τουρκική αναθεωρητική πολιτική με καχυποψία. Ως εκ τούτου, οι συνεργασίες αυτές μπορούν να λειτουργήσουν σε περιορισμένο βαθμό ως εξισορροπητικές πράξεις έναντι της τουρκικής προβολής ισχύος και να διευρυνθούν περαιτέρω ως υποκατάστατη εναλλακτική επιλογή ώστε να μειωθεί η τουρκική επιθετικότητα.

Συνεπώς αποτελεί αναγκαιότητα για την Ελλάδα και την Κύπρο η ενίσχυση και αναβάθμιση των ενόπλων δυνάμεών τους. Η συνέχιση της αμυντικής θωράκισης, μέσω στοχευμένης και ορθά προτεραιοποιημένης προμήθειας συγκεκριμένων οπλικών συστημάτων και δυνατοτήτων, θα επιδράσει στην αξιοπιστία της αποτροπής και θα αυξήσει το κόστος που θα έχει η Τουρκία σε μια πιθανή επιθετική της ενέργεια. Είτε στην ηπειρωτική Ελλάδα είτε στο Αιγαίο, είτε στη Μεσόγειο σε σχέση με τους ενεργειακούς πόρους, είτε στην Κύπρο.

Κλείνοντας, απευθύνω εγκάρδια συγχαρητήρια στον συγγραφέα για τη συλλογή και παρουσίαση των στοιχείων και τη διάθεση στο ευρύτερο κοινό ενός άρθρου και λίαν επικαιροποιημένου πονήματος, που θα αποτελέσει πολύτιμο βοήθημα για κάθε απαιτητικό μελετητή των θεμάτων που άπτονται της αποτροπής και της άμυνας, ιδιαίτερα δε στην ευμετάβλητη γεωπολιτικά γειτονιά μας.

*Αντιστράτηγος
Δημόκριτος Ζερβάκης
Αρχηγός Εθνικής Φρουράς*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε ένα από τα τελευταία του δοκίμια, ο Παναγιώτης Κονδύλης προέβλεψε ότι ο 21ος αιώνας θα είναι ο συγκλονιστικότερος και τραγικότερος της ανθρώπινης ιστορίας.⁵ Πράγματι, ο κόσμος μας δεν γίνεται περισσότερο ειρηνικός. Παντού κυριαρχεί η ανασφάλεια και ο φόβος που προκαλείται από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Η μεταπολεμική τάξη πραγμάτων βρίσκεται σε αποδρομή, αφού η υπεροψία της Δύσης δεν της επέτρεψε να κατανοήσει διαφορετικές στρατηγικές κουλτούρες.⁶

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία είναι φανερό ότι κατέλαβε εξαπίνης τους περισσότερους Δυτικούς αναλυτές. Πρόκειται για τον πρώτο μεγάλο διακρατικό πόλεμο στην Ευρώπη μετά το 1945· το μέγεθος της ανθρωπιστικής καταστροφής είναι πραγματικά θλιβερό. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, σκληρές μάχες διεξάγονται στο νότιο και το ανατολικό κομμάτι της χώρας. Χιλιάδες άνθρωποι έχουν σκοτωθεί στα πεδία των μαχών, ενώ απεχθή εγκλήματα πολέμου έχουν διαπραχθεί από τους εισβολείς εναντίον του ουκρανικού πληθυσμού. Η διάρκεια και η έκβαση του ρωσο-ουκρανικού πολέμου παραμένουν αβέβαιες, αλλά μπορεί κανείς εύκολα να εξαγάγει ορισμένα πρώτα συμπεράσματα.

Η άμυνα μιας χώρας είναι τελικά υπόθεση των απλών ανθρώπων. Στην Ουκρανία παρατηρείται μια μαζική κινητοποίη-

ση του πληθυσμού από τα χωριά μέχρι τις μεγάλες πόλεις. Οι Ουκρανοί έχουν εξελιχθεί σε ένα ένοπλο έθνος (nation armée) που αγωνίζεται υπέρ βωμών και εστιών. Το σύνολο σχεδόν του ανδρικού πληθυσμού έχει κληθεί να πολεμήσει εναντίον των ρωσικών δυνάμεων, ενώ τα γυναικόπαιδα βρίσκουν καταφύγιο σε ασφαλείς περιοχές ή στο εξωτερικό. Η εφεδρεία παίζει τεράστιο ρόλο, αφού κανείς δεν περισσεύει σε αυτή τη συλλογική προσπάθεια υπεράσπισης της πατρίδας. Αυτός ο πόλεμος έχει αναδείξει παραδοσιακές αξίες, όπως η αυτοθυσία, ο ηρωισμός και η φιλοπατρία. Κάθε ελεύθερος άνθρωπος δεν μπορεί παρά να συνταχθεί με τους αμυνόμενους.

Οι εντάσεις ανάμεσα στη Δύση και τη Ρωσία συνεχώς αυξάνονται, αλλά η πιθανότητα επέκτασης των εχθροπραξιών εκτός ουκρανικού εδάφους είναι σχετικά μικρή. Ωστόσο οι συνέπειες της ρωσικής εισβολής θα μας απασχολούν για πολλά χρόνια. Ήδη η αρχιτεκτονική ασφάλειας αρχίζει να αλλάζει δραματικά. Το ΝΑΤΟ επιστρέφει στην αρχική του αποστολή, που είναι η ανάσχεση της ρωσικής επιθετικότητας στη Γηραιά Ήπειρο. Οι ΗΠΑ ενισχύουν τη στρατιωτική τους παρουσία στην Ανατολική Ευρώπη για σκοπούς αποτροπής. Η Σουηδία και η Φινλανδία έχουν αιτηθεί την ένταξή τους στην Ατλαντική Συμμαχία, ενώ η Γερμανία αυξάνει δραματικά τις αμυντικές της δαπάνες. Η Πολωνία, η Ρουμανία και οι Βαλτικές Δημοκρατίες εξελίσσονται σε χώρες πρώτης γραμμής εναντίον της Ρωσίας και των λιγοστών συμμάχων της. Ταυτόχρονα η οικοδόμηση μιας κοινής αμυντικής πολιτικής συνιστά μονόδρομο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που επιδιώκει μακροπρόθεσμα τη στρατηγική της αυτονομία. Ο πόλεμος δημιουργεί ένα νέο Σιδηρούν Παραπέτασμα, που ξεκινάει από την Αρκτική και καταλήγει στη Μαύρη Θάλασσα. Τίποτα δεν θα είναι το ίδιο από εδώ και πέρα στην Ευρώπη.

Το μεγάλο ερώτημα είναι αν η επιθετική συμπεριφορά της Ρωσίας θα βρει μιμητές στην περιοχή μας. Η Άγκυρα ήδη διδάσκεται από τη στρατηγική της Μόσχας στην Ουκρανία και

αλλού. Πρώτον, ο νομικός πόλεμος (lawfare) που επιχειρεί η τουρκική ηγεσία στο ζήτημα της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών θυμίζει τη ρωσική επιχειρηματολογία περί αποστρατιωτικοποίησης της Ουκρανίας ως τιμήματος για την ειρήνη. Δεύτερον, η τουρκική προπαγάνδα εστιάζει συνεχώς σε δήθεν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα· αντίστοιχα, η Μόσχα έχει εκτοξεύσει ασύστολες κατηγορίες για «μαζικούς τάφους και γενοκτονία» στο ρωσόφωνο Ντονμπάς. Τρίτον, Ρωσία και Τουρκία έχουν εργαλειοποιήσει μεταναστευτικές ροές για να προκαλέσουν ανθρωπιστική κρίση και να εκβιάσουν πολιτικά γειτονικές τους χώρες (δηλαδή Πολωνία και Ελλάδα). Τέταρτον, με τη χρήση μη επανδρωμένων αεροχημάτων ή κυβερνοεπιθέσεων, τα δύο καθεστώτα δημιουργούν μια κατάσταση μόνιμης αναταραχής στα σύνορά τους για να αποκομίσουν γεωπολιτικά κέρδη.

Με άλλα λόγια, υπάρχει πλέον μια γκριζα ζώνη τουρκικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται πάνω από το κατώφλι της ειρήνης και κάτω από το κατώφλι του πολέμου. Η Άγκυρα δοκιμάζει καθημερινά τα ελληνικά αντανάκλαστικά, ευελπιστώντας ίσως ότι έτσι θα αναγκαστεί η Αθήνα σε υποχωρήσεις. Πρόκειται για μια μορφή υβριδικού πολέμου, που υπονομεύει την ελληνική κυριαρχία στο Αιγαίο και μπορεί να εξελιχθεί σε συμβατικό πόλεμο.

Η Ελλάδα έχει κάνει τις γεωπολιτικές της επιλογές εδώ και πολλές δεκαετίες· η χώρα πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά ανήκει στη Δύση. Σε έναν κόσμο που οδεύει προς έναν νέο ψυχρό πόλεμο, τα περιθώρια ελιγμών για μια μικρομεσαία δύναμη σαν την Ελλάδα είναι πολύ μικρά. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει χώρος για ουδέτερους. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η Αθήνα συντάσσεται αναγκαστικά με τις επιλογές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Εντούτοις υπάρχει ένα παράδοξο, που βρίσκεται στον πυρήνα του σημερινού ελληνικού στρατηγικού διλήμματος. Η Ελλάδα είναι πιστό μέλος της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, αλλά η συμμετοχή της σε αυτούς τους οργανισμούς

δεν την προστατεύει επαρκώς από τον τουρκικό αναθεωρητισμό.

Το ΝΑΤΟ έχει ακολουθήσει διαχρονικά μια αμφίθυμη στάση για τις ελληνοτουρκικές διαφορές. Η γεωστρατηγική αξία της Τουρκίας ήταν πάντα πολύ μεγάλη στα μάτια των Δυτικών αξιωματούχων για να ασχοληθούν με τις ελληνικές ανησυχίες. Σημασία έχει η Τουρκία να παραμείνει προσηλωμένη στην ανάσχεση της ρωσικής απειλής στη Μαύρη Θάλασσα. Η συμμετοχή στο ΝΑΤΟ, λοιπόν, δεν διασφαλίζει την Ελλάδα από την τουρκική επιθετικότητα.

Το ίδιο ισχύει με την ΕΕ, που αδυνατεί να εγγυηθεί την προστασία των ελληνικών συνόρων. Παρά την υιοθέτηση της στρατηγικής πυξίδας, οι Βρυξέλλες δεν διαθέτουν ακόμα τη βούληση και τα μέσα για να κάνουν προβολή ισχύος στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.⁷ Επίσης, η προοπτική ενός «δεύτερου Ελσίνκι» για την ειρηνική διευθέτηση των ελληνοτουρκικών διαφορών δεν διαφαίνεται στον ορίζοντα. Οι σχέσεις ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία παραμένουν απελπιστικά στάσιμες· ο εξευρωπαϊσμός της γειτονικής χώρας δεν είναι επιθυμητός από σχεδόν κανέναν.

Σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο όπου κυριαρχεί η ισχύς των ισχυρών, η Ελλάδα πρέπει να στηρίζεται περισσότερο στις δικές της δυνάμεις. Η αρχή της αυτοβοήθειας προτάσσει την αύξηση της ελληνικής στρατιωτικής ισχύος για την προστασία της εδαφικής ακεραιότητας και κυριαρχίας. Τώρα που τα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν στην περιοχή μας, η ανάγκη κατανόησης στρατηγικών όρων και εννοιών δεν ήταν ποτέ πιο επείγουσα.

ΜΑΝΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ

Η φύση του πολέμου παραμένει διαχρονικά αναλλοίωτη. Η μορφή του όμως εξελίσσεται συνεχώς. Περνάμε πλέον από τον συμβατικό στον υβριδικό πόλεμο, όπου δεν υπάρχουν όρια και περιορισμοί. Τώρα χρειάζεται θεωρητική και πρακτική κατανόηση για την αποτροπή (στρατηγική διάσταση) και την άμυνα (επιχειρησιακή/τακτική). Τα μέχρι στιγμής διδάγματα από τον πόλεμο στην Ουκρανία αναλύονται ενδελεχώς. Οι ελληνικές επιλογές μεταξύ αποτροπής και άμυνας μετά το 1974 δίνουν αφορμή στον συγγραφέα να προτείνει μια νέα στρατιωτική φιλοσοφία για την παρούσα και την επόμενη δεκαετία.

Η σειρά ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ περιλαμβάνει βιβλία αναφοράς, γραμμένα από ειδικούς, τα οποία δίνουν έγκυρη και σε βάθος πληροφόρηση για θέματα άμεσου ενδιαφέροντος. Απλή αλλά όχι απλουστευτική, επιστημονική αλλά όχι απροσπέλαστη, σύντομη αλλά και πλήρης, η σειρά προσφέρει στον σύγχρονο αναγνώστη τα κλειδιά ώστε να κατανοήσει σε βάθος τον πολύπλοκο και μεταβαλλόμενο κόσμο μας.

www.epbooks.gr